

# Saklighetsproblem i en social utredning med psykologutredningar och BBIC-modell

Bo Edvardsson, 2007

Följande text utgör utdrag (inledningen är borttagen) ur ett av mig utarbetat sakkunnigyttrande över en social utredning, vilket användes i kammarrätt och medverkade till att domstolen upphävde länsrättens beslut om omhändertagande av barnet. Jag har via moderns advokat fått hennes tillstånd att använda yttrandet för utbildningsändamål. I texten granskas kritiskt två psykologutredningar, en utredning från ett utredningshem (enligt den av socialstyrelsen införda BBIC-modellen) och en social utredning. Dessvärre tyder granskningen på att BBIC-modellen i värsta fall kan öka osakligheten.

## Material

- Ansökan om vård 2007-01-02 med bifogat material i form av social utredning 2006-12-12, med bilagor från utredningshem och psykologer, utlåtande av leg. psykolog PP, länsrättens dom, moderns överklagande och socialtjänstens yttrande över detta.

## Den sakkunniges metodik

Jag har läst igenom det mig tillställda materialet och provat det ur källkritisk synpunkt, dvs. särskilt utifrån aspekter som styrande frågeställningar, lämplighet hos metodiken i relation till frågeställningar, uppgifternas och påståendenas allsidighet, relevans, säkerställande, precisering och källredovisning. Tydlighet och öppen redovisning av utredningsmetodik, av uppgifternas tillkomst och sakliga grund bedöms som oeftergivliga krav vid ett sakligt utredande. Vid ingripande beslut rörande människor och i till domstol från myndighet ingivna dokument måste strikta saklighetskrav gälla, inte lösliga resonemang och tyckanden. Saklighetskravet i grundlagen (RF 1 kap 9§) utgör ett fundament. I övrigt hänvisar jag till min sedan mer än tio år använda universitets- och högskolelärobok i utredningsmetodik (Edvardsson, B. (2003). *Kritisk utredningsmetodik – begrepp, principer och felkällor*. 2:a rev. uppl. Stockholm: Liber. )

Jag riktar ett antal utredningsmetodiska anmärkningar mot de centrala dokumenten, dock mer övergripande utan att gå in på mängder av diskutabla formuleringar. Mina anmärkningar låter sig i många fall provas mot dokumentens text.

## Anmärkningar

Jag behandlar här de centrala dokumenten i tidsordning.

### 1. Psykologutredning avseende modern 2006-10-25 (Bilaga 4)

- Det framgår inte vilken relation som sedan tidigare finns mellan uppdragsgivaren och utföraren, t.ex. antal beställda utredningar per år eller ekonomisk volym på beställningarna från just denna uppdragsgivare.

- Det anges inget övergripande syfte och användningsområde för utredningen.

Psykologen anger t.ex. inte att utredningen är avsedd för användning vid ställningstagande kring omhändertagande eller i domstol. Det kan naturligtvis vara skillnad på saklighetskrav om en utredning t.ex. enbart är avsedd som diskussions- eller beslutsunderlag för stödinsatser jämfört med om den är avsedd för t.ex. prövning av fråga om omhändertagande i domstol.

- Det finns styrande frågeställningar, men utredningsmetodikerna för var och en av dem specificeras inte.
- Det kan ifrågasättas om en del av frågeställningarna har med frågan om moderns omsorgsförmåga om sitt barn att göra. Däremot är det möjligt att en del av frågeställningarna kan vara till hjälp för att bedöma moderns behov av stödinsatser även fränsett barnets behov. Om två eller flera syften blandas i samma utredning så bör det åtminstone vara tydligt angivet och hanterat i själva utredningen.
- Det hanteras många frågeställningar, men endast vid tre tillfällen, med ospecificerad varaktighet och på ospecificerad plats, har psykologen träffat modern, varvid en stor del av tiden verkar ha använts till testning. Omfattningen av bedömningsamtal är således ringa.
- En stor mängd s.k. projektiva psykologiska test anges ha använts och såvitt kan förstås av formuleringarna såsom test, inte enbart som underlag för samtal eller idéer. Dessa "test", inkl. det relativt spridda Rorschach-"testet", saknar vetenskaplig underbyggnad och saknar acceptans inom den vetenskapliga psykologin. Vid exempelvis den stora världskongressen i psykologi i Stockholm år 2000 med tusentals anföranden saknades helt inlägg om dessa test. Rörande Rorschach finns dessutom ett betydande antal kritiska studier. I internationella testkataloger står i stor utsträckning beträffande s.k. projektiva test bedömningarna "No reliability", "No validity". Psykologen redovisar inget som helst rörande de påstådda testens reliabilitet (stabilitet hos resultatet vid upprepade testning) respektive validitet (samband med det saken gäller).
- Det framgår ingenting om hur de angivna frågeställningarna skulle kunna besvaras med hjälp av de påstådda "testen". På vad sätt bidrar "testet T" till svar på frågeställning F? Det nämns att "utredningen rapporterades till" modern. Det framgår inte att moderns givits möjlighet till systematisk replikering på påståendena i utredningens text eller ens möjlighet att bekräfta lämnade uppgifter. Det verkar inte som hon fått några dagar på sig att i lugn och ro läsa igenom och kommentera utredningstexten. Hon verkar heller inte ha erbjudits att föga en kommentar till texten.
- Det framgår inte att intervjuaterialet med modern är bestyrkt av modern.
- Utredningstexten ges struktur med hjälp av frågeställningarna. Det är dock svårt att förstå hur det skulle vara möjligt att göra alla de kategoriska och generaliserande påståenden som förekommer utifrån den tidsmässigt mycket begränsade kontakten och den smala information som föreligger. Psykologen redovisar t.ex. inte observationer av modern i olika miljöer och det bör påpekas att psykologen inte redovisar sig ha observerat modern och barnet tillsammans. Till detta kommer problemet med de många spekulativa, ovetenskapliga "testen" som rimligen kontaminerat bedömningarna. Den bristande redovisningen av saklig grund bakom de många kategoriska uttalandena innebär att de måste källkritiskt förkastas.
- Vad gäller testningen av "kognitiva förmågor", så bör påpekas att det testbatteri som nämns enbart gäller en mindre begränsad del av kognitiv förmåga, vad som i dagligt tal ofta kallas för begåvning eller intelligens. Mycket av avancerad kognitiv förmåga och kunnande (inte minst) mäts inte av sådana test, t.ex. omdöme, kreativ förmåga, kritiskt tänkande, social förmåga, omsorgsförmåga, livserfarenhet osv. Dessutom nämns inte i texten att erhållna siffervärden har avsevärda felmarginaler, vilka brukar uttryckas som statistiska konfidensintervall kring det erhållna värdet (som inte behöver vara det "sanna" värdet). I detta fall kan av psykologens beskrivning ("stressar lätt upp sig" etc.) starkt misstänkas att de erhållna värdena kan ha varit avsevärt lägre än de borde.
- På frågeställningen om känslomässig utvecklingsnivå gör psykologen svepande och kategoriska uttalanden och utan att redogöra för den sakliga grunden. Osäkerhetsmarkörer tycks föga ingå i psykologens tänkande.
- På sid 5 gör psykologen ett allmänt uttalande om risken att dottern tar efter modern på sikt. Prognoser kring enskilda individer är mycket vanskliga (beträffande grupper

kan det vara lättare om det finns sannolikhetsinformation) att göra. I detta fall görs, märk väl, en prognos om ett barn som psykologen aldrig träffat, aldrig sett i sin hemmiljö och aldrig sett tillsammans med modern (åtminstone redovisas inget sådant).

- På sid 8 hävdas kategoriskt att *"I dagens läge klarar modern inte av föräldraskapet"*.

Jag kan inte finna att psykologen har nöjaktigt utrett frågan, inte gjort några hembesök, inte gjort några observationer av föräldrabetende, inte träffat barnet och inte träffat mor och barn tillsammans samt inte tagit in information från referenter kring modern. Det kan även åter påpekas att omfattningen av bedömningssamtalen varit ringa.

- På sid 8 hävdas kategoriskt att modern behöver just "jagstödande psykoterapi" utan närmare angivande av saklig grund. Modern verkar själv anse att hon vill gå in i någon form av verksamhet. Terapibegreppet förekommer ofta i förslag från socialarbetare och psykologer, när andra åtgärder ligger närmare till hands. Terapi är i många fall ingen lösning, särskilt inte om klienten är omotiverad och kan till och med leda till permanenta försämringar i psykiskt avseende. Det behöver inte alls vara konstruktivt att *"göra upp med sitt förflutna"* etc. – kan t.ex. leda till och befästa psykiskt skadligt ältande. Det kan vara bättre att gå vidare från nuet och framåt. Det finns anledning varna för schablonmässiga rekommendationer utifrån en snäv och omstridd terapeutisk ideologi.

- Frågan om moderns resurser har givits mycket liten uppmärksamhet i psykologutredningen.

### Sammanfattande bedömning av psykologutredning om modern

Det har visats att psykologutredningen om modern innehåller sådana utredningsmetodiska brister och omfattande uttalande av vaga, kategoriska påståenden att den bör källkritiskt förkastas. Det är inte sakligt godtagbart att göra många av de förekommande påståendena på den svaga sakliga grund som anges. Det finns dessutom en allvarlig etisk problematik eftersom många av påståendena är starkt negativa, patologiserande och stämplande.

### 2. Barnpsykologisk utredning 2006-12-01 (Bilaga 3)

- Inte heller i denna utredning klargörs relationen mellan uppdragsgivare och utförare.

- Frågeställningar anges, men utredningen struktureras inte på ett tydligt sätt utifrån frågeställningarna med tydligt svar på var och en.

- Det saknas en frågeställning om barnets resurser, mycket viktigt.

- Det framgår inte av utredningen att den är tänkt för ev. användning i domstol.

- Psykologen har träffat modern, men inte fadern, vilket är en brist. Uppgifter från modern ges föga utrymme och är inte bestyrkta av modern.

- Uppgifter har inhämtats från en namngiven fritidspedagog per telefon, men det framgår inte att de har bestyrkts av uppgiftslämnaren.

- Även denna psykolog har använt ett antal projektiva test utan vetenskaplig underbyggnad.

- Dessutom är testen inte nöjaktigt beskrivna och uppgifter kring reliabilitet och validitet saknas. Det förklaras inte heller på vad sätt testen skulle ha med frågeställningarna att göra.

- Psykologen har träffat barnet vid fyra tillfällen, varaktighet och plats är inte specificerade.

En stor del av tiden verkar ha använts till testning (WISC-III innehåller ett stort antal deltest). Det kan inte ha förekommit särskilt mycket samtal mellan barnet och psykologen.

- Även i detta fall så underlåter psykologen att peka på de stora begränsningarna och osäkerheten i resultaten på kognitiva test.

- I övrigt framgår inte tydligt vilka uppgifter barnet lämnat och inget sägs om att barnet skulle ha fått bestyrka några uppgifter.

- Mycket av texten består av psykologens egna upplevelser, tolkningar och generaliseringar.

- Det anges ingen saklig grund för många av påståendena. Vaga observationsuppgifter blandas urskiljningslöst med tolkningar. Psykologen inser antagligen inte den viktiga kunskapssteoretiska skillnaden (tolkningar är mycket osäkrare än observationer). Det hänvisas

- dessutom till symbolmaterial som är mycket vanskligt att tolka och sådant tolkande sker utanför den vetenskapliga domänen. På många ställen i texten finns anledning till frågan "Hur vet psykologen detta?" Psykologen blandar in sig själv tydligt i t.ex. det upprepade uttrycket "djupt oroande". Psykologens egna känslor har inget med de aktuella sakfrågorna att göra.
- Även i denna utredning spekuleras om risk inför framtiden, vilket som påpekats är mycket vanskligt att göra och i synnerhet om en avvägning inte gjorts mot flickans resurser. I detta fall finns två korta meningar om flickans resurser efter riskbedömningen på sid 4. Dessa talar emot den föregående riskbedömningen, vilket även en del andra tidigare uttalanden i texten gör. Den självklarheten kanske bör påpekas att alla människor lever under risker och förutsägelser kring enskilda fall är mycket svåra att göra. Att de statistiska riskerna är något olika i olika befolkningsgrupper är även väl känt. Frågan är när risken övergår till att bli icke-acceptabel och vad vi då gör. Omhändertaganden är inte den enda lösningen.
  - Även denna utredning avslutas med det närmast obligatoriska rådet om terapeutisk kontakt och barnet skall då bl.a. "*bearbeta sina smärtsamma relationserfarenheter*" (uttrycket återkommer i vårdplanen, märk väl). Det finns knappast några vetenskapliga belägg för att sådan bearbetning skulle ge välgörande effekt och barn kan försämrats av sådan terapi – ett mer konkret stöd kan vara att föredra framför omstridd metodik med högre risk. Det kan som jämförelse nämnas att en grundlig forskningsgenomgång kring effekten av samtal ("debriefing" m.m.) efter trauman av världens ledande forskare på traumaområdet (McNally m.fl.) ledde till slutsatsen att det på det hela taget fanns mer stöd för försämringseffekter än positiva effekter. Bedömningar av vad som är lämpligt bör göras på bättre saklig grund och med mer försiktighet.
  - Modern verkar inte ha givits tillfälle att systematiskt replikera på utredningens påståenden.

### Sammanfattande bedömning av barnpsykologisk utredning

Den barnpsykologiska utredningen har påvisats ha allvarliga sakliga brister och många uttalanden har inte redovisats ha en godtagbar saklig grund. Ett antal vetenskapligt icke-accepterade test har använts som grund. Utredaren kan inte skilja på observationsmaterial och tolkningar. Riskuttalanden görs utan att en grundlig resursanalys genomförts och även tvärsen mot att några få resurser faktiskt nämns i utredningen. Vid riskbedömningar bör kompensande faktorer vägas in.

### 3. Utredningshemmets utredning 2006-12-15 (bilaga 2)

- Det framgår inte vilken relation i termer av tidigare uppdrag som den aktuella socialtjänsten och utredningshemmet har.
- Frågeställningar anges men används inte senare för att strukturera utredningsmaterialet eller analysen.
- I avsnittet "Utredningsmetod" anges "Observationer på X-gården" som en av flera metoder. Det sägs att observationerna är gjorda av personal. Några metodiska principer för observationerna finns ingen redovisning av. Viktiga frågor är när och hur observationer gjorts, hur de har valts ut respektive valts bort, hur de har dokumenterats på rimligt säkerställt sätt, att det har givits möjlighet till systematisk replikering per använd observation, hur de har sorterats. De mycket grundläggande saklighetsfrågorna om att erhålla bestyrkanden från respektive uppgiftslämnare på att sammandrag, referat eller citat är korrekta nämns inte ens.
- Det finns ett grundläggande metodfel i att utreda ett barn (och barnets förälder) på ett utredningshem. Det gäller frågan om resultatens ekologiska validitet – kan det som händer i form av uttalanden, beteenden, samspel etc. generaliseras till barnets naturliga miljö hemma och i skolan? Miljön, rutinerna och personerna på utredningshemmet är annorlunda än hemma och en hel del metodartefakter (t.ex. beteenden som beror av utredningsmetoden och

miljön) kan inträffa. På sid 12 nämner modern en del om skillnaderna mellan hemmet och utredningshemmet (t.ex. ”det har blivit senare här än hemma”, ”det inte är samma rutiner”). Det behöver inte alls vara så att det som händer på utredningshemmet med dess annorlunda miljö, rutiner och personbesättning kan generaliseras. Om man använder sig av utredningshem (observationer i naturlig miljö är att föredra) så behöver skillnaderna i det konkreta fallet och vart de kan ha misslett utredningen klargöras. Det har inte skett i denna utredning. Det kan alltså komma in material som skapats genom medverkan av miljö och personer på utredningshemmet i utredningstexten. Att frågan inte diskuteras säger mycket om bristen på utredningsmetodiskt kunnande.

- I avsnittet ”Utredningsmetod” anges även att utredningshemmet ingår i socialstyrelsens projekt BBIC (*Barns behov i centrum*) och att utredningen följer rubrikerna i BBIC:s s.k. utredningstriangel (se t.ex. Socialstyrelsens (2006) handbok ”*Barn och unga i socialtjänsten. Utredda, planera och följa upp beslutade insatser*”, kapitel 6, finns på webbplatsen). Jag har tidigare (Edvardsson, 2003, sid 204-207) pekat på en del grundläggande problem vid användning av BBIC-modellen. Ett problem är viss godtycklighet i urvalet av behov i modellen och i det innehåll som respektive behovsetikett tilldelas. Behovens definitioner kan alltså komma att variera betydligt från utredning till utredning. Ett annat mycket allvarligt problem är avsaknaden av uttalad medvetenhet och diskussion kring den sakliga kvaliteten på de uppgifter som skall användas i behovsbedömningarna. För denna modell liksom för andra gäller skräp in-skräp ut-principen, dvs. om icke rimligt säkerställda, icke källkritiskt granskade uppgifter matas in i tänkandet, så kommer det ut något som ur källkritisk synpunkt måste bedömas som skräp.

Ett annat grundproblem är avsaknaden av jämförelsedata, dvs. uppgifter om i vilken utsträckning eller på vad sätt behov är tillgodosedda hos barn i hela populationen eller hos relevanta undergrupper av barn. Det finns även urvalsproblem såsom att man selektivt (negativt eller positivt beroende på tendens) söker material att stoppa in under rubrikerna och även att trivialt, föga relevant material anförs. Det kan också som i detta fall hända att material som uppkommit genom den speciella miljön på ett utredningshem kommer att införas under modellens rubriker, dvs. modellen kan få problem med den ekologiska validiteten bland annat på den grunden. Skall modellen kunna fungera måste grundläggande saklighetsteoretiska krav tillgodoses och dessa finns idag inte i socialstyrelsens direktiv.

- Det finns ett avsnitt på drygt två sidor med moderns berättelse. Det framgår inte hur den inhämtats och det framgår inte huruvida modern fått läsa igenom och bestyrka (inkl. korrigera, komplettera) lämnade uppgifter innan dessa har använts för analys.

- Det finns ett avsnitt på 1,5 sidor om ”Utredningsprocessen”. I detta görs många uttalanden om modern. Det framgår inte att modern givits möjlighet att bestyrka eller replikera på dessa påståenden.

- Det hävdas en tolkning/generalisering att modern skulle i resonemang ha ”*förlagt förklaringen till sina brister utanför sig själv*”. Det är sedan länge väl känt inom socialpsykologisk forskning att det finns en påtaglig aktörs-observatörs-skillnad i hur man tillskriver orsaker. Aktören kan från sin position uppfatta situationsfaktorer som observatören inte uppfattar. Observatörer är mer benägna att hitta stabila egenskaper (s.k. dispositionella egenskaper) hos aktören som förklaring till beteendet och underskattar situations- och miljöfaktorer (det s.k. fundamentala attributionsfelet). Detta är allmänmänskliga fenomen. Om t.ex. personalen börjar studera sig själva kommer de att finna samma fenomen. Att hävda en bättre orsaksteori än modern själv kan vara nog så vanskligt, då modern sitter inne med mycket mer information. Personalen tycks inte ha drabbats av insikten att deras egen uppfattning eller tolkning inte nödvändigtvis är korrekt.

- Barnet beskrivs med BBIC:s behovsdimensioner som rubriker. Dimensionerna är inte tydliggjorda genom definierande konstateranden utan hanteras godtyckligt och diffust.

Material förs in som det verkar per allmän association. Som källor förekommer väsentligen barnet självt och personal. Det finns inga namngivna, kontrollerbara personalkällor – detta innebär naturligtvis ur källkritisk synpunkt att personalmaterialet måste förkastas. Även uppgifter från barnet är utvalda och minnesfiltrerade genom icke namngiven personal innan de når texten.

Det framgår inte på vad sätt vare sig barnets uppgifter via mellanhänder eller de icke källredovisade personaluppgifterna skulle ha rimligt säkerställts. Det framgår inget om principer för urval och bortval. Varför tas vissa uttalanden från barnet med och inte andra? Varför rapporteras vissa episoder och inte andra? Hur och när har material skrivits ner?

- Under rubriken "Hälsa" framgår att personal ställt några frågor till barnet och kommenteras bl.a. vad hon äter, hur hon rör sig och hur hon pratar. Det verkar saknas systematik i hälso-bedömningen. Modern verkar inte ha intervjuats, ingen lärare är tillfrågad och ingen barnmedicinsk undersökning verkar ha gjorts. Det är utredande på mycket låg nivå som framtonar i texten. Hälsa är en mycket viktig aspekt som förtjänar bättre utredande.

- Vad jag kan förstå finns en klar tendens mot urval av negativa händelser och negativa citat från barnet, när material förs in under BBIC:s vaga rubriker.

- Det framgår inte att vare sig modern eller fadern fått kommentera det sammanställda materialet kring barnet.

- Det görs även en sammanställning (sid 12ff) av material rörande modern (men inte rörande fadern) med BBIC:s dimensioner för föräldraförmåga som rubriker. Inte heller här redovisas något om definitioner, systematisk bedömning inom respektive aspekt, källor, urvalsmetodik, hur uppgifter dokumenterats och säkerställts, hantering av frågan om ekologisk validitet etc. Godtycket är även här den grundläggande metodiska principen.

- Vad jag uppfattar finns en negativ tendens i urvalet av material om modern, bland annat återges väsentligen negativa citat av sådant som modern sagt. Det verkar som man eftersträvat att få med grova språkliga formuleringar som modern påstås ha uttalat. Men dessa behöver med tanke på samtalsminnets bräcklighet inte vara korrekt återgivna och kan till och med vara missuppfattade och innehåller med stor sannolikhet ett antal fel, även om de är korta. Det finns som påtalats inget redovisat om hur man sökt säkerställa uppgifterna – redan vid direkt antecknande uppkommer fel enligt mängder av experiment vi gjort vid Örebro universitet. En intressant basfrekvensfråga är hur många grova språkliga formuleringar som uttalades i en kontrollgrupp av svenska hem under den 2,5 månader långa utredningsperioden (om vi studerat en sådan grupp).

- Det framgår inte att modern skulle ha fått bestyrka alternativt systematiskt replikera på uppgifter om eller från henne själv som förts in under BBIC:s rubriker. Enbart detta leder naturligtvis till källkritiskt förkastande av materialet.

- Det finns ingen BBIC-rubricerad redovisning runt fadern, men en kortare redovisning av "Samtal med pappa". Om det rör sig om ett eller flera samtal, vilket datum det/de ägde rum och var och vem/vilka som genomförde samtalet framgår inte. Frågan är väl om utredare som inte förstår att redovisa enkla protokollära uppgifter är särskilt noggranna när det gäller andra uppgifter?

- Det framgår inte att fadern fått bestyrka sammandraget av de uppgifter han lämnat.

- Det framgår inte heller att modern fått replikera på de uppgifter från fadern i vilka hon berörs.

- Det finns även ett sammandrag av "Samtal med mormor", där det inte framgår om det rör sig om ett eller flera samtal, vilket datum det/de ägde rum, var och vem/vilka som genomförde samtalet.

- Det framgår inte att mormor har fått bestyrka sammandraget av de

lämnade uppgifterna.

- Det framgår inte att modern fått möjlighet till replik på mormoderns uppgifter om henne.

- Det redovisas även sammandrag av "Samtal med MM" (modern i avlastningsfamiljen), där det inte framgår antal samtal, datum, plats, intervjuare eller att MM skulle ha fått bestyrka lämnade uppgifter.

- Det framgår inte att modern fått möjlighet till replik på uppgifterna från avlastningshemmet.

- Det redovisas okritiskt en sammanfattning av den barnpsykologiska utredningen. Det görs ingen jämförelse med utredningshemmets egna iakttagelser under lång tid. Som framgått höll den barnpsykologiska utredningen helt klart inte en tillräcklig saklig nivå för att kunna användas.

- Det redovisas okritiskt en sammanfattning av psykologutredningen avseende modern. Det görs ingen jämförelse med utredningshemmets egna iakttagelser och tolkningar under lång tid. Som framgått även beträffande denna så höll den inte för kritisk granskning utan måste källkritiskt avvisas.

Utredningshemmet utredning avslutas med avsnitten "Analys" respektive "Bedömning". Sådana avsnitt förutsätter ett sakligt godtagbart underlag med uppgifter, där metodiken tydligt och öppet redovisats. Uppgifter där urvalsprinciper, dokumentationsmetodik och procedurer för rimligt säkerställande inte redovisats kan inte användas som underlag för analyser och bedömningar. Uppgifter måste vara bestyrkta av uppgiftslämnare och systematiskt replikerade av de som berörs (familjemedlemmar) samt där så är möjligt kontrollerade i övrigt. Därtill kommer behovet av jämförelser mellan uppgifter och nödvändigheten av källkritik. Sådana sakliga underlag har inte redovisats här. Det är relativt elementära åtgärder i samband med utredande som jag talar om här, inget avancerat.

#### Sammanfattande bedömning av utredningshemmets utredning

Grundläggande redovisnings- och saklighetsbrister har påvisats. BBIC-modellen har använts godtyckligt och lösligt samt utan elementärt säkerställande (genom bestyrkanden och systematisk replikering främst) av infört material. Mängder av uppgifter saknar angivande av källor. De angivna frågeställningarna har inte tydligt och hållbart besvarats.

Utredningshemmet har inte begripit att de påstådda psykologutredningarna bör källkritiskt avvisas och har använt dem. Utredningshemmet har ett källkritiskt ansvar vad gäller de anförda psykologutredningarna. Utredningshemmets s.k. utredning enligt BBIC-modellen bör förkastas ur källkritisk synpunkt.

#### 4. Social utredning 2006-12-12

- Det finns angivet frågeställningar, men det finns senare i utredningen ingen tydlig struktur där de systematiskt besvaras. Det kan även anmärkas att den femte frågeställningen är förutsättande.

- Under rubriken "Utredningsmetod" anges att "*Utredningen har i huvudsak genomförts på X-gårdens utredningshem under tiden 060922 – 061205*" och det hänvisas till observationer, samtal och psykologbedömningar som genomförts samt till tidigare kännedom och tidigare utredningar av socialtjänsten. Därmed drabbas den sociala utredningen av alla de anmärkningar som riktats mot dokumenten 1 – 3 enligt föregående framställning och bör på den grunden källkritiskt förkastas. Socialtjänsten har ett källkritiskt ansvar vad gäller att vidareföra osakliga uppgifter och osakliga resonemang.

- Det framgår inte av de följande textavsnitten i den sociala utredningen att modern skulle

ha fått bestyrka uppgifter eller ha givits möjlighet till systematisk replikering i själva utredningsprocessen.

- Vad gäller alla samtalsreferat med modern och andra så framgår inte att uppgiftslämnare skulle ha fått bestyrka uppgifterna och inget sägs om systematisk replikering från modern i de fall hon och barnet berörs.

- De båda osakliga psykologutredningarna refereras helt okritiskt i den sociala utredningen.

- Bedömningar görs på grundval av det beställda material som påvisats vara utredningsmetodiskt icke hållbart och även på grundval av eget redovisat material som inte heller kan bedömas som utredningsmetodiskt hållbart (bl.a. frånvaro av bestyrkanden och systematisk replikering). Bristerna i processen kompenseras inte av en efterföljande kommunikering (då utredningsprocessen skett på osakligt sätt och bedömningar redan är skrivna på grundval av undermåligt material, som bör källkritiskt förkastas). Rimligt säkerställande måste ske löpande under en utredningsprocess.

- Inte heller i avsnitten "Kommunicering" respektive "Samtycke" framgår att modern fått bestyrka och i några fall replikera på det som anförs i avsnittens text.

#### Sammanfattande bedömning av den sociala utredningen

Den sociala utredningen övertar saklighetsbristerna i de båda psykologutredningarna och i utredningshemmets utredning. Den sociala utredningen uppvisar även egna elementära saklighetsbrister, särskilt vad gäller avsaknad av bestyrkanden från uppgiftslämnare och frånvaro av systematisk replikering från berörd. Den sociala utredningen bör därmed förkastas ur elementär källkritisk synpunkt.

2007-05-18

Bo Edvardsson